

час знищуємо носіїв цієї істини (людей), то хто буде отримувати вигоду від проекту модерну? Вузкий прошарок еліти, або ж взагалі ніхто. 1945 рік став кінцем не тільки Другої світової війни, а й модерну як цивілізаційного метанарратива.

Постмодерн відкрив епоху абсолютного плюралізму. Для постмодерну гра з культурною спадщиною минулих епох перетворилася на самоціль. Постмодерн в культурному плані створив ту саму масову культуру, яку ми спостерігаємо зараз. У постмодерні істина перестала бути універсальною. Звичайно, епоха холодної війни ставить під сумнів це твердження, тому що до кінця 80-х років світ був поділений на два ворогуючі табори: комуністичний і демократичний. Але постмодерн проявив себе, в першу чергу, саме в демократичних країнах, а вже потім прийшов до країн Варшавського договору після падіння «залізної завіси». Цим фактом можна пояснити неспроможність комуністичної ідеї складно перебувати в статичній парадигмі, коли прогресивний світ стрімко йде вперед. Можна сказати, що модерністський комунізм морально застарів до кінця ХХ століття, не витримавши ударів постмодерністських молотків по Берлінській стіні.

Перш за все, постмодерн відрізняється від модерну тим, що заперечує універсальну істину. Саме постмодерн остаточно поховав Бога, змусивши сумніватися в усьому. Якщо модерн намагався перетворити індивіда в «масову людину» (як в СРСР, наприклад), то постмодерн почав дробити, деконструювати суспільство до індивіда. У постмодерні поняття істини взагалі втрачає будь-який сенс. Тут немає того самого загального метанарратива, характерного для тоталітарних суспільств. Немає ідеології, немає Бога, є кінець історії, як вважав американський політолог Френсіс Фукуяма. Політика в метамодерні буде перебувати в ще більшому зв'язку з культурою, ніж раніше. Медіа і інтернет-технології в цілому виступають єдиним середовищем для взаємодії не тільки окремих людей, а й інститутів. Цілоком ймовірно, що через деякий час під впливом метамодерну політика стане не тільки більш особистою, а й менш елітарною. На відміну від модерну і постмодерну, метамодерн не є інструментом, філософією або ідеологією. За словами його творців Вермюлена і Аккера, метамодерн – це структура почуття. Справа в тому, що використовуючи якусь певну когнітивну модель, людина радикалізує світ, ставить його в рамки. Метамодерн же покликаний стати над цими рамками. Ця обставина не дозволяє вважати метамодерн чіткою філософською системою. «У метамодерну немає мети, він рухається заради самого руху, пробує, незважаючи на неминучий провал; нескінченно шукає істину, яку ніколи не очікує знайти. Якщо ви нам вибачите таку банальну метафору, метамодерн навмисно бере на озброєння подвійне послання типу «морквина і осел». Як і осел, він переслідує морквину, яку він ніколи не з'їсть, оскільки морквина завжди поза досяжністю. Але через те, що він ніяк не може з'їсти морквину, він ніколи не припиняє переслідувати її» [3, с.1].

З точки зору ідеологів метамодерну, ми вступаємо в нову епоху, де новий спосіб дивитися на культуру покликаний витягнути суспільство з модерністських та постмодерністських тупиків. Радикальні ідеї модерну можуть бути компенсовані постмодерністським запереченням і сумнівом. Метамодерн – це невловима істина десь посередині. У ньому людям відкривається повнота культури, тому що можна без іронії і невігластва сприймати всю музику, літературу, ігри та фільми, адже в метамодерні немає високого і низького, а є єдиний потік, де важливий кожен елемент.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Умберто Еко. Постскрипtum до роману «Ім'я троянди», АСТ, Corpus. 2011.
2. Павлишин Л.Г. Філософія: Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011.
3. Люк Тернер. Манифест Метамодернізму, (інтернет-стаття), 2011.

Польова І.

Науковий керівник – проф. Алексієвець Л. М.

ОСОБЛИВОСТІ РЕЛІГІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ЧЕХІЇ У XVII – XVIII СТ.

Релігія є надзвичайно складним духовним, суспільним та культурним явищем. Саме релігія має неабиякий вплив на розвиток суспільств. Про її значення свідчить те, що невеликою спільнотою, чи навпаки цілим народом, може рухати спільна та єдина ідея задля досягнення

спільної мети. Саме таку ідею маже породжує релігія. Кожне суспільство є унікальним, тому обирає власний шлях задля досягнення цілі. Це найчастіше приводить до збільшення думок: скільки думок – стільки й шляхів, а це, у свою чергу, приводить до роз'єднання. Історія свідчить людству цінний досвід, проте людство й далі повторює помилки минулого. Щоби запобігти цьому, варто досліджувати та пізнавати минуле народів. Тому вивчення історії Чехії, зокрема й релігійного аспекту, є важливим для сьогодення, адже події, про які йтиметься нижче, безперечно, мали вплив на майбутні століття донині. Також для того, щоб зрозуміти та осмислити певні суспільні процеси, які відбувалися у Чехії у XVII – XVIII століттях і не тільки, – потрібно осягнути певні аспекти релігійних перетворень того часу.

Щодо істориків, які досліджували історію цього періоду в релігійному ключі, то найвизначнішими з них є: Йосеф Пекарж, Томаш Масарик (доктор філософії та перший президент Чехословаччини), Зденик Неєдла. Чеський історик XX століття Йосеф Пекарж заперечував думку Томаша Масарика, який інтерпретував історичний процес Чехії у релігійному дусі. Пекарж заперечив пріоритет релігії в історії Чехії, вважаючи, що навіть гусизм мав і національне, і релігійне значення, і ніякого концептуалізму в даному русі не було. Зденик Неєдла, історик XX століття, обґрунтував тезу про тісний взаємозв'язок національно-релігійних рухів із соціальною боротьбою, взаємозв'язок розквіту культури із посиленням визвольним рухом [4, с. 112]. Отже, якими ж були релігійні трансформації у Чехії XVII – XVIII століть та який вони мали характер розглянемо нижче.

У XVII ст. розпочався новий приплив німецької колонізації, що сприяв встановленню дружніх стосунків між чехами та німецькими лютеранами і поширенню у Чехії ідей протестантизму. У 1610 – 1611 роках посилилась боротьба між католиками та протестантами. Це привело до руйнування храмів, монастирів, духовної літератури та різноманітних пам'яток мистецтва. Протистояння вдалося зупинити у 20-х роках висланням гуситських та кальвіністських священників за межі країни. У той же час, а саме у 1622 році, активізується діяльність єзуїтів. До Чехії прибувало багато католицьких місіонерів та проповідників. Їх діяльність була мирною і не нав'язливою, та бували випадки, коли вони спонукали місцевих жителів прийняти католицизм. Після Тридцятилітньої війни Католицька церква посилила свої позиції у Чехії. Розпочалась активна розбудова католицьких храмів та видання релігійних книг (зокрема, побудовано костел святого Франциска Ассизького). У 1669 році почало працювати видавництво “Спадщина Святого Вацлава”. Звичайно, видання католицької духовної літератури відбувалось на протигагу потестанським виданням, ці книги повинні були замінити “єретичне читиво” і повернути народ на істинний шлях. Значною подією є написання біографії Яна Непомуцького, а потім його канонізація у 1729 [6]. До речі, він був сучасником Яна Гуса, тому існують думки, що зарахування до лику святих Непомуцького було здійснено на протигагу Гусу. Безперечно, що такі різноманітні події сприяли окатоличенню чехів, адже Католицька церква бажала бути авторитетною в очах мирян.

На початку XVIII століття чехи ознайомились із ідеями Просвітництва. У Чехії існувало кілька напрямків розвитку просвітницьких думок: німецький, австрійський та чеський. На чолі чеського напрямку стояли переважно історики та літератори, які переосмислили, трансформували й звільнили від контрреформаційного духу Чехію. Це у свою чергу сприяло зростанню національної самосвідомості [2, с. 93].

З цього можна зробити висновок, що провідна роль у релігійному житті Чехії належала Католицькій церкві. Саме католики змінювали світогляд чехів, позиції народу щодо двох течій християнства, робили все, аби послабити позиції протестантів. На той час їм належала панівна роль у суспільній свідомості, але у кінці XVIII століття почала зростати національна свідомість чехів, прагнення до пізнання. Католицька церква ослабла, а свої позиції посилила влада монарха.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гараджа В. Н. Протестантизм. Москва: Политиздат, 1971. 200 с.
2. Зінко Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навігаційний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД”, 2017. 370 с.
3. Лаврентий из Бржезовой. Гуситская хроника. Рязань: Александрия, 2009. 304 с.
4. Неєдлы З. История чешского народа. Москва: Издательство иностранной литературы, 1952. 250 с.

5. Релігієзнавство: Підручник / за ред. О. П. Сидоренка. – 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 470 с.
6. Святий Ян Непомуцький. Українська католицька енциклопедія. URL: <http://catholicencyclopedia.in.ua/yan-nepomuckiy-sv>.
7. Хрестоматія з історії західних та південних слов'ян (Давня доба, Середньовіччя): навч. посібник / упоряд. В. І. Яровий, С. М. Мотрук, В. П. Шумило та ін.; за ред. В. І. Ярового. Київ: Либідь, 2011. 416 с.
8. Чарьшев А. Н. Протестантизм. Москва: Наука, 1969. 216 с.
9. Шугаєва Л. М. Релігії світу: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.

Журавльов О.

Науковий керівник – доц. Валіон О. П.

ПРОБЛЕМА КОНФЛІКТІВ МІЖ ЖАНОМ-БАТИСТОМ БЕРНАДОТОМ І НАПОЛЕОНОМ БОНАПАРТОМ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – НА ПОЧАТКУ ХІХ СТ.

Дослідження тематики конфліктів між визначними діячами сьогодні є доволі актуальним. У сучасному інформаційному суспільстві такі конфлікти можуть призвести до воєн, або пошуків компромату на протилежну сторону конфлікту, що може зашкодити їй. Конфлікт між Бернадотом і Наполеоном вартий дослідження, оскільки дає розуміння психології конфліктів у час, коли правлячій стороні вигідна прихильність з боку підлеглої.

В українській історіографії проблематика конфліктів між Бернадотом і Наполеоном малодосліджена. Радянська історіографія також поодинокі описувала історію Бернадота. Одним із джерел вивчення їх конфліктних взаємин є біографістика. Серед біографів Наполеона можна виділити А. З. Манфреда, який у праці “Наполеон Бонапарт” розкрив життєвий шлях Наполеона [5]. Біографію Бернадота досліджено у праці Григор’єва “Бернадот” [2, с. 163]. З проблематики дослідження важливими є праці Н. Попова, Я. Нерсесова, Стаффана Скотта [7; 8; 12].

Рання біографія Бернадота є доволі суперечливою. Жан Бернадот народився 27 січня 1863 р. у місті По. Його походження є суперечливим, оскільки, згідно основної версії, його мати була дворянського роду, проте Палмер стверджує, що вона – донька багатого фермера. У 16 років Бернадот записався у Королівський морський флот, а у 1790 р. став молодшим лейтенантом. Спочатку діяч мав революційні погляди, навіть зробив собі татування “Хай живе республіка”. Бернадота помітив Сен- Жюст, який хотів його підвищити до бригадного генерала, проте той відмовився [3].

Перше спілкування із Наполеоном відбулося у 1797 р., де було закладено перший камінь у їхній конфлікт. Армія Бернадота мала бути підкріпленням армії Наполеона в Італійському поході. Проте, Наполеон, навіть не знаючи, кого йому дадуть, попросив військового міністра Шарля Петита не надсилати йому звичайного генерала [8]. Тут проявилась одна із рис Бернадота – він ніколи не виконував накази, якщо цього не хотів. Тому, дійшовши до Мілану, посварився із комендантом Дюпуї, якого ув’язнив, що призвело до звернення Наполеона з метою відпустити коменданта, що й було зроблено.

Перша зустріч Бернадота і Наполеона відбулася на початку березня 1797 р. у Мантуї. Бонапарту практично відразу не сподобався його співрозмовник. Він подумав, що Бернадот занадто пихатий і гордовитий. Водночас, майбутній імператор визнавав військовий талант Бернадота [10]. Твердження щодо пихатості є доволі дивним, оскільки Бернадот переважно був ввічливим, що згодом дозволило йому отримати шведську корону. Майбутній засновник династії також не був задоволений зустріччю. Він переважно мовчав, щоб зрозуміти характер майбутнього імператора. Бернадот дав критичну оцінку Бонапарту, але стверджував, що Наполеон його добре прийняв.

Щоб не перетинатись із Бернадотом, Бонапарт вирішив призначити його послом у Відні. Це, звісно, призвело до нового конфлікту. У 1798 р. Бернадот майже зірвав Єгипетський похід. Будучи у Відні, він повів себе не дипломатично, вивісивши прапор Франції, який європейські чиновники сприймали в той час особливо критично. Відбулася суперечка, яка призвела до того, що Бернадот повернувся у Париж [9].